

«Mens Norge var okkupert av tyskerne under andre verdenskrig fikk det norske folk hjelp fra sine nærmeste allierte. Den norske eksilregjeringen fikk operere fra Storbritannia, og jeg drømmer om at denne typen diplomatisk politisk hjelp vil komme saharawiene til gode»

En rød rose til Jens

Hvert år utgir Flyktinghjelpen, min hovedoppgiver, en liste over verdens ti mest neglisjerte fluktsituasjoner. Denne lørdagspalten er et bidrag til å gjøre dem og et av menneskene som kommer fra fluktsituasjon nummer én på denne listen, litt mindre neglisjert.

Men la oss starte med andreplassen. Der finner vi Nord-Korea. Deretter følger Irak, Sri Lanka, Jemen, India, Den Demokratiske Republikken Kongo, Indonesia, Nigeria og Tyrkia. På toppen av listen troner Vest-Sahara, som er delvis okkupert av Marokko. Siden 1975, det året undertegnede ble født, har 165 000 saharawier, folk fra Vest-Sahara, levd i flyktingleirer i Algerie.

Da spanske koloniherrer trakk seg ut av Vest-Sahara i 1975, gjorde nabolandene Mau-

retania og Marokko krav på dette området. Marokko tok militær kontroll over det. Samtidig erklærte frigjøringsbevegelsen Polisario Vest-Sahara for selvstendig og startet væpnet kamp mot det de ser på som marokkanske okkuperanter.

I 1991, etter 16 år med krig, forhandlet FN frem en våpenhvile mellom Marokko og Polisario, samt en avtale om folkeavstemning om landets fremtid. Men folkeavstemningen som skulle finne sted i 1992, er ennå ikke gjennomført.

Over 100 FN-resolusjoner har krevd at Vest-Saharas folk må få rett til selvbestemmelse. Den internasjonale domstolen i Haag har avvist Marokkos krav om at Vest-Sahara skal bli en del av Marokko. Et 80-talls land har anerkjent Vest-Sahara som selvstendig stat, og landet er medlem av den Afrikanske Union.

FN har slått fast at Vest-Sahara har rett til å bestemme sin egen fremtid. Folkerettslig står saharawienes krav om selvbestemmelse sterkt. Undersøkelser har vist at flertallet av dem fremdeles ønsker uavhengighet. Likevel lar det internasjonale samfunn okkupasjon fortsette, mens folket i Vest-Sahara fremdeles venter forgjeves på å få innfridd avtalen om folkeavstemning. I år er det 20 år siden den egentlig skulle ha funnet sted.

Resultatet er at stadig nye generasjoner saharawier både blir født og vokser opp på flukt. En av dem har den siste tiden bodd og jobbet for Leger Uten grenser i Norge. Hennes navn er Asria Mohamed Taleb. Hun er 25 år gammel, og er født og har levd hele livet sitt i en flyktingleir nær Tinduf, Algerie. Som tusenvis av andre saharawier ble hennes familie tvunget til å flykte da Marokko okkuperte deler av Vest-Sahara i 1975.

Flyktingleiren hun er født

og vokst opp i, heter «27. februar». Hun har aldri vært i Vest-Sahara. Tidligere i år fikk hun helt tilfeldig hilse på Jens Stoltenberg da han holdt en tale på Torgalmenningen i Bergen. Asria tenkte på alle de som fremdeles bor i flyktingleirene, og som ikke har en mulighet til å fremme Vest-Saharas sak. Som journalist og den eneste personen i Bergen fra Vest-Sahara, følte Asria seg forpliktet til å benytte denne muligheten til å minne Norges statsminister om situasjonen på vegne av alle de stemmeløse saharawiene. Men hun fikk det ikke til. Der, i regnet, virket det plutselig som en umulig oppgave for den unge kvinnen. Hun klarte ikke å spørre Jens om hans mening om okkupasjonen av Vest-Sahara.

Men senere skrev hun heller et brev til ham, som hun publiserte i Dagsavisen på deres nettsider «Nye Meninger». Her skriver hun blant annet:

(...) Navnet på flyktingleiren er et symbol på vår uavhengighet, men betyr for meg også eksil, deprivasjon - og et verdenssamfunn som snur det blinde øyet til.

Jens, jeg skriver til deg på vegne av tusenvis av flyktinger som bor i eksil i en av de varmeste ørkenene i verden. De har ventet tålmodig i 36 år, og fremdeles venter de. De kan ikke selv heve stemmene sine, og nå politikerne rundt om i verden for å spørre: Hvorfor får ikke denne brutale, ulovlige okkupasjonen mer oppmerksomhet? Hvorfor snakker dere som om kolonitiden var over, når vi koloniseres? Hvorfor aksepterer dere stilltiende at folk blir fengslet for sine meninger? At familier holdes atskilte på hver sin side av grenser som er urettmessig trukket opp?

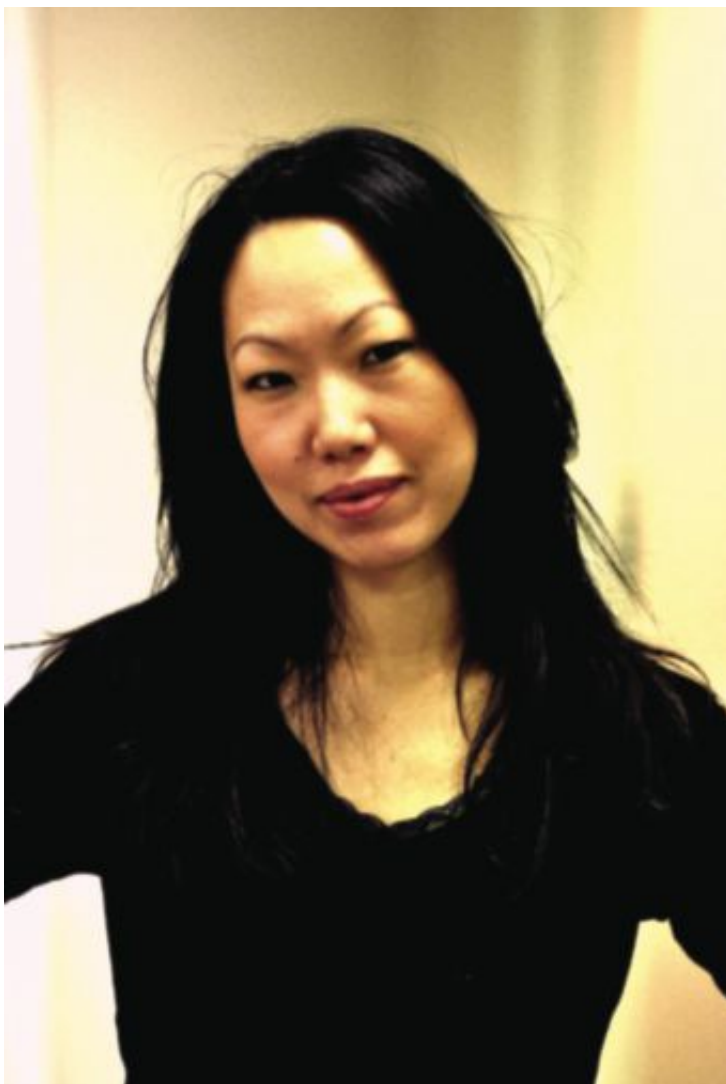
Norge bidrar til humanitær bistand i flyktingleirene. Jeg vet fra egen erfaring at disse prosjektene er viktige, og jeg vil takke deg for at de finnes.

Jeg vil også takke deg for at Norge har vært politisk tydelig på at Vest-Sahara ikke er en del av Marokko. Likevel vil jeg spørre deg: Hvordan kan konflikten i Vest-Sahara bli en prioritet for Norge? Jeg har noen forslag; Norge kan ta opp konflikten med Marokkos nærmeste allierte i Paris og Madrid. Norge kan kritisere den franske regjering for deres støtte til okkupasjonen. Dessverre betyr ikke støtte til FNs fredsprosess mye så lenge Frankrike, og nå også Marokko, sitter i Sikkerhetsrådet. Er det mulig å innta en kritisk posisjon ovenfor Marokko og dets allierte, samtidig som man støtter denne fredsprosessen?

Mens Norge var okkupert av tyskerne under andre verdenskrig fikk det norske folk hjelp fra sine nærmeste allierte. Den norske eksilregjeringen fikk operere fra Storbritannia, og jeg drømmer om at denne typen diplomatisk politisk hjelp vil komme saharawiene til gode.

Kjære Jens, bildet som ble tatt av oss den dagen på Torgalmenningen var motivasjonen for å skrive dette brevet. Jeg klarte ikke å si det jeg ville si da, men jeg sier det nå. Jeg har aldri vært i Vest-Sahara, men jeg håper at du en dag kan komme og besøke oss der, i et fritt land. Da skal du også få en rød rose.

Jeg tror Asria ville sagt det samme til oss alle, om hun fikk muligheten. Hun ville stilt de samme spørsmålene om hvorfor vi ikke bryr oss mer om hennes folks skjebne. Vi ville ha blitt like svar skyldig som statsministeren, i hvert fall på gode svar. De fins nemlig ikke. Men det er fortsatt ikke for sent. Ved å jobbe for mer oppmerksomhet rundt Vest-Sahara, bidrar vi til å øke sjansen for at Jens Stoltenberg en dag mottar en rød rose i et fritt Vest-Sahara.

Sett fra sør
ved Hanne Eide Andersen